

Ι. ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΩΝ

1. Στην κλίμακα των αξιών, των προτύπων και των προγραμματικών απαιτήσεων φαίνεται να προχωρεί σταδιακά η στροφή όλων των πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων, της κοινής γνώμης και των πολιτών, από τα άκρα στο κέντρο.
2. Το ΠΑΣΟΚ κατέχει την ενδιαμεση θέση σ' αυτή την κλίμακα, σύμφωνα με τις ιστορικές, πολιτικές, κοινωνικές και προγραμματικές συντεταγμένες του.

Αυτή η θέση αποτελεί το στρατηγικό πλεονέκτημα του ΠΑΣΟΚ έναντι των άλλων κομμάτων γιατί:

- μπορεί να επικοινωνεί με όμορους πολιτικούς και κοινωνικούς χώρους
- μπορεί να συνθέτει και να προβάλλει μια συνεκτική στρατηγική με ευρύτερη αποδοχή
- μπορεί σε μια περίοδο ελλειψης αυτοδυναμιών ή οριακών αυτοδυναμιών να αποτελεί τον κορμό για προγραμματικές συμφωνίες και κυβερνητικά πολυκομματικές λύσεις.

3. Στη δεκαδική κλίμακα, που μπορεί κανείς παραστατικά να περιγράψει αξίες, ιδέες, προγράμματα, πρότυπα, το ΠΑΣΟΚ κυριαρχεί στη θέση 4 και 5 και μπορεί να διεκδικήσει και να ενσωματώσει προς τα αριστερά του σημαντικό τμήμα της περιοχής 3, καθώς και να επεκταθεί αρκετά προς την περιοχή 1 και 2. Επίσης, μπορεί να διεκδικήσει και να ενσωματώσει βασικό τμήμα στην περιοχή 6, καθώς και να επεκταθεί αξιοσημείωτα στην περιοχή 7.

Προϋπόθεση για να συμβεί αυτό είναι η θετική μετεξέλιξη του ΠΑΣΟΚ στο πεδίο των ιδεών και των αρχών του, ο ρεαλιστικός μεταρρυθμιστικός, εκσυγχρονιστικός, ευρωπαϊκός χαρακτήρας του προγράμματός του, η αποκρυστάλλωση της φυσιογνωμίας του ως ρεύματος του δημοκρατικού σοσιαλισμού που μπορεί να εγγυηθεί και να βαθύνει τον πολυκομματισμό, τους δημοκρατικούς θεσμούς, την ειρήνη, την ασφάλεια, την εθνική ανεξαρτησία και την εθνική συνοχή, τις ελευθερίες και τα δικαιώματα των πολιτών, την ανοιχτή και σύγχρονη κοινωνία, τα κοινωνικά κερτημένα του κράτους πρόνοιας και της κοινωνίας αλληλεγγύης και δικαιοσύνης, μέσα σε συνθήκες ισονομίας και ισοπολιτείας.

Μόνον, έτσι, με αυτές τις ενδεικτικές αναφορές, το ΠΑΣΟΚ μπορεί να καταφέρει να απωθήσει το Συνασπισμό στην περιοχή 1 και 2 και τη Ν.Δ. στις περιοχές 8,9,10.

Οι απωθήσεις αυτές προς τα άκρα -τόσο του Συνασπισμού όσο και της Ν.Δ.- μπορεί να συνδέονται με εκλογική συρρίκνωσή τους από τη στιγμή που το ΠΑΣΟΚ θα έχει προσπαθήσει με αξιοπιστία και θα έχει πετύχει μια πολύμορφη ηγεμονία στις κρίσιμες περιοχές 3 και 6, και θα έχει αυξήσει την επιρροή του στις περιοχές 1 και 2 και 7.

Η εκλογική και η πολιτική κυριαρχία του ΠΑΣΟΚ στις περιοχές 3,4,5,6,7 δημιουργεί ένα μεγάλο πολιτικό και ιδεολογικό εκτόπισμα που μπορεί και να στηρίξει και να σηματοδοτήσει μια σύγχρονη δημοκρατική προοδευτική κυβέρνηση, που μπορεί να στηρίζεται με λιγότερες πιθανότητες στην αυτοδυναμία και με πολύ περισσότερες πιθανότητες στην προγραμματική συμφωνία ανανεωτικών εκσυγχρονιστικών

προοδευτικών δυνάμεων.

4. Στην τελευταία φάση του μεταπολιτευτικού κύκλου και στην αρχή του νέου φαίνεται να έχουν εμπεδωθεί και αποκρυσταλλωθεί τρία βασικά ρεύματα που αντιστοιχούν σε τρεις πόλους.

Βαθμιαία προς το τέλος του μεταπολιτευτικού κύκλου το προηγούμενο πολυκομματικό σκηνικό άλλαξε μορφή και στο τελικό δηλ. στην παρούσα φάση οδηγήθηκε σε τρεις πόλους.

Φαίνεται, όμως, ότι μετά τις διαδοχικές εκλογικές αναμετρήσεις που δεν έδωσαν βιώσιμα σχήματα, αναπτύσσεται μια τάση που ζητάει και πάλι αυτοδύναμη και σταθερή κυβέρνηση, χωρίς, όμως, αυτό να σημαίνει ολοκληρωτική άρνηση των κυβερνήσεων συνεργασίας.

Το αποτέλεσμα του Απριλίου θα δείξει ποιός χώρος δηλ. ο "συντηρητικός" ή ο "προοδευτικός" θα πληρώσει την κρίση και την αποσύνθεση του προηγούμενου πολιτικού σκηνικού. Δηλαδή, ποιός χώρος θα υποστεί τις συνέπειες της ήττας και θα οδηγηθεί μοιραία σε κρίσεις και διασπάσεις.

5. Η βάση της Ν.Δ., πολιτικά, εκλογικά και κοινωνικά φαίνεται να έχει μια μεγάλη συνοχή. Οι ρωγμές και οι διαφοροποιήσεις της είναι υπαρκτές αλλά δεν φαίνεται αυτή τη στιγμή να είναι μεγάλες.

φαίνεται, επίσης, να έχουν μια ομοιογενή στάση ως προς την αντίθεση και την άρνηση των λύσεων και των προτάσεων του ΠΑΣΟΚ.

6. Ο Συνασπισμός είναι σαφές ότι αντιμετωπίζει τα φάσμα μιάς δεύτερης συρρίκνωσης μέσα σε συνθήκες κρίσης και ιδεολογίας, ταυτότητας και στρατηγικού ρόλου.

Οι δυνάμεις που εκφράζει δεν έχουν την παλιά ομοιγένεια και πυκνότητα. Υπάρχουν δύο διαφορετικοί πόλοι, ο ένας στην περιοχή 1 και 2, ο άλλος στην περιοχή 3 και 4, που όλο και περισσότερο διαφοροποιούνται και ξεμακρύνουν.

Το ΠΑΣΟΚ δεν πρέπει να έχει μετωπική αντιπαράθεση με το Συνασπισμό, αλλά πρέπει να διαλέγεται τόσο με το παραδοσιακό πόλο 1 και 2 όσο και με τον ανανεωτικό 3 και 4. Με τον πρώτο με ιστορικές αλλά κυρίως κοινωνικές αναφορές, δηλ. διασφάλιση των κατακτήσεων, απαντώντας γενικά στην αγωνία τους και το φόβο τους για το νεοσυντηρητισμό και το θατσερισμό.

Με το δεύτερο με αναφορές ιδεολογικές, πολιτικές και προγραμματικές με ευρωπαϊκή προοπτική.

Σε κάθε περίπτωση το ΠΑΣΟΚ πρέπει να ανοίγει και να μην κλείνει το πολιτικό παιχνίδι προς το Συνασπισμό, να μην τον αποκλείει αλλά να του δίνει συμπληρωματικό ρόλο συμμετοχής σε κυβερνητικές ευθύνες μέσα σε συνθήκες αμοιβαιότητας και ισοτιμίας.

Η συνοχή του ρεύματος του Συνασπισμού και η προοπτική του ρόλου του ανεξάρτητα από την εκλογική συρρίκνωσή του, αποτελεί σημείο ισορροπίας του πολιτικού συστήματος, καθώς και δυνατότητα εναλλακτικής απάντησης σε μια συμπαγή νεοφιλελεύθερη πρόταση της Ν.Δ.

7. Η αυτόνομη κάθοδος της ΔΗΑΝΑ είναι απολυτως απαραίτητη για να διαφοροποιηθεί, έστω οριακά, το πολιτικό σκηνικό. Η παρουσία της ΔΗΑΝΑ είναι πολλαπλώς οφέλιμη, έστω και αν η εκλογική της βάση συνίσταται από τα 2/3 περίπου από τη Ν.Δ. και το 1/3 από το ΠΑΣΟΚ.
8. Ιδιαίτερη σημασία μέσα στις σημερινές συνθήκες έχει η αυτόνομη κάθοδος του ακροδεξιού χώρου. Διαφαίνεται ότι υπάρχει προοπτική για ένα κόμμα φιλοβασιλικό με εκλογική απήτηση.
9. Μετά την οικουμενική υπάρχει μια ευνοϊκή καταγραφή και αξιολόγηση τόσο του Ανδρέα Παπανδρέου όσο και του ΠΑΣΟΚ.

Μετά από αρκετούς μήνες υπάρχει η δυνατότητα το ΠΑΣΟΚ όχι μόνο να επικοινωνήσει αλλά και να πείσει ορισμένα στρώματα μεσοαστικά με ανώτερη και ανώτατη μόρφωση. Παραλλήλως, όμως, έχει μειωθεί η εικόνα του ΠΑΣΟΚ αλλά και της Ν.Δ., ως προς τη δυνατότητά τους να πείσουν ότι αν πάρουν την κυβέρνηση έχουν έτοιμες κυβερνητικές λύσεις.

Το ΠΑΣΟΚ φαίνεται να υπερτερεί μόνο στον τομέα του κράτους πρόνοιας, ενώ στους άλλους τομείς υπερσκελίζεται ως προς την κυβερνητική ικανότητα, από τη Ν.Δ.

10. Το ΠΑΣΟΚ φαίνεται να μὴν ἔχει ρωγμές μεγάλες ἢ διαφοροποιήσεις ως πρὸς το ποσοστό του Νοεμβρίου.

Ἡ πιστότητα ψήφου κινεῖται σε πολὺ υψηλὰ επίπεδα, 90% περίπου. Οἱ διαρροές του πρὸς τὴ Ν.Δ. εἶναι μηδαμινές περίπου ὅσο καιτὰ κέρδη του, καὶ ελάχιστες πρὸς τὸν Συνασπισμό.

Οἱ διαρροές του ΠΑΣΟΚ πηγαίνουν πρὸς τὰ μικρὰ κόμματα, Οικολόγοι κλπ., πρὸς τὸ "ἄλλο" καὶ τοὺς αναποφάσιστους.

Ἡ Ν.Δ. φαίνεται να ἔχει μεγάλη συνοχή καὶ συμπαγή ἐκλογὴ βάση -πιστότητας ψήφου 92%.

Τὸ ευαίσθητο σημεῖο τῆς εἶναι ἡ ηττοπάθεια μιάς καὶ το 28%, περίπου δὲν πιστεύουν ὅτι θὰ πάρουν αυτοδυναμία καὶ πρωτιά.

Ὁ Συνασπισμός οδεύει με σιγουριά σε μονοψήφιο νούμερο στὴν περιοχή του 9%, με βαθμὸ πιστότητας 75-80% περίπου.

Οἱ διαρροές του πηγαίνουν κυρίως πρὸς τὰ μικρὰ κόμματα καὶ τοὺς αναποφάσιστους καὶ τὸ "ἄλλο", πολὺ λίγο πρὸς τὸ ΠΑΣΟΚ, ἀλλὰ λιγότερο καὶ πρὸς τὴ Ν.Δ.

Το ΠΑΣΟΚ πρέπει να δώσει έμφαση στο χώρο των γυναικών, στις ηλικίες (ανδρών και γυναικών) 45-55, καθώς και στους νέους.

11. Το ΠΑΣΟΚ πρέπει να εμφανίσει συσπείρωση, δύναμη, σιγουριά και αέρα κυβέρνησης και εξουσίας.

Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να δώσει έμφαση στις διαφορές με τη Ν.Δ. στο πρόγραμμα π.χ. θατσερισμός τι σημαίνει και τι προτείνουμε εμείς, καθώς και έμφαση όχι μόνο στο ενδεχόμενο και την πιθανότητα αλλά και στη δυνατότητα να κυβερνήσουμε με πρόγραμμα.

Πρέπει να δείξουμε ότι είμαστε αξιόπιστοι, σύγχρονοι, ανανεωμένοι, σ' αυτό που υποσχόμαστε, αλλά και ώριμοι και ικανοί να το κάνουμε.

Χρειαζεται να συμφωνήσουμε αγωνιστικό πνεύμα και να ανυψώσουμε το ηθικό ορισμένων τμημάτων του ΠΑΣΟΚ που κρίνουν αρνητικά τη συμμετοχή μας στην οικουμενική κυβέρνηση (περίπου 40% της βάσης μας).

Είναι ανάγκη όλο το ΠΑΣΟΚ να συσπειρωθεί και να γίνει μάχιμο, αλλά να έχει θετικό προσανατολισμό και να έχει επιχειρήματα ουσιαστικά και όχι συνθήματα και συμπεριφορά φανατισμού.

12. Είναι απολύτως αναγκαίο να δώσουμε προσοχή στους αναποφάσιστους, σκεπτόμενους και ταλαντευόμενους ψηφοφόρους.

Το ποσοστό τους είναι σαφώς μικρότερο από εκείνο του Ιουνίου ή του Νοεμβρίου. Το προφίλ του φαίνεται να έχει τις ίδιες αναφορές δηλ. μεσαία στρώματα, ελεύθερα επαγγέλματα, ανώτερη-ανωτατη μόρφωση, κοινωνικές ευαισθησίες, ευρωπαϊκός προσανατολισμός, σύγχρονες και επίκαιρες ιδεολογικές αναζητήσεις.

Το ΠΑΣΟΚ για να επικοινωνήσει αποτελεσματικά θα πρέπει να υιοθετήσει κατάλληλα μηνύματα, να αξιολογήσει σωστά τα μέσα π.χ. περιοδικά, τηλεόραση, εφημερίδες, ραδιόφωνα, ζώνες κλπ. καθώς και να χρησιμοποιήσει τους κατάλληλους ανθρώπους που έχουν απήψηση και ασκούν σημαντική επίδραση για τη διαμόρφωση θετικής γνώμης των αναποφάσιστων για το ΠΑΣΟΚ.